

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Соціальна конфліктологія

підготовки _____ **магістра** _____
(назва освітнього ступеня)

Спеціальності _____ **231 Соціальна робота** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка

Луцьк – 2024

Силабус освітнього компонента «Соціальна конфліктологія» підготовки магістра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка

Розробник: Чернета Світлана Юріївна, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Степаненко В.І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 2 від 4 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри:

(проф. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота Соціальна робота. Соціальна педагогіка Другий (магістерський) рівень	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/ 4</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>1</u> -ий
		Лекції <u>22</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>22</u> год.
ІНДЗ: €		Лабораторні _____ год.
		Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота <u>68</u> год.
Мова навчання	Консультації <u>8</u> год.	
	Форма контролю: екзамен	
		Українська

II. Інформація про викладача (- ів)

Викладач: Чернета Світлана Юріївна,

Науковий ступінь доктор педагогічних наук,

Вчене звання професор

Посада завідувачка кафедри, професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація

Телефон: +380506756783,

Електронна пошта: Cherneta.Svitlana@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Силабус освітнього компонента «Соціальна конфліктологія» складена відповідно до навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка вивчається в першому семестрі, формою контролю є екзамен. На вивчення освітнього компонента відведено 4 кредитів (120 годин), у тому числі для денної форми навчання: 22 годин лекційних, 22 год. практичних, 8 год. консультації та 68 год. самостійної роботи.

Вивчення ОК «Соціальна конфліктологія» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх соціальних працівників/соціальних педагогів, їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, на основі узагальненого сучасного розуміння сутності конфлікту та конфліктної взаємодії й особливостей протікання соціальних конфліктів у цілому й зокрема конфліктів у соціальній сфері та закладах освіти.

Постреквізити: виробничі практики.

2. **Мета** освітнього компонента: ґрунтовне засвоєння здобувачами освіти цілісної системи конфліктологічних знань; формування умінь діагностування конфлікту, його попередження та конструктивного вирішення; формування готовності майбутніх соціальних працівників/соціальних педагогів до міжособистісної безконфліктної взаємодії у професійній діяльності.

Завдання ОК: мотивувати здобувачів освіти до ґрунтового оволодіння конфліктологічними знаннями та вміннями як важливою складовою їх професійної компетентності; розробити алгоритм діагностування конфлікту та складання карти конфлікту; навчити визначати й

добирати оптимальні методи конструктивного вирішення конфліктів.

3. Результати навчання (Компетентності)

Освітній компонент спрямований на формування:

інтегральної (здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог)

загальних компетентностей

ЗК2. Здатність розробляти і управляти проєктами.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність працювати в команді).

фахових компетентностей:

ФК2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення

ФК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві

ФК14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи і соціально-педагогічної діяльності.

ФК17. Здатність упроваджувати сучасні методи і технології вивчення та аналізу соціальних умов, оцінювання потреб, попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

ПРН11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.

ПРН17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПРН18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи, соціальної педагогіки.

ПРН21. Застосовувати сучасні методи і технології вивчення та аналізу соціальних умов, оцінювання соціальних потреб, попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин у соціальній і соціально-педагогічній роботі з різними категоріями клієнтів.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю ¹ / Бали
Змістовий модуль 1. Методологічні засади теорії конфлікту						
Тема 1. Теоретичні основи виникнення конфліктів. Поняття конфлікту в історичному аспекті. “Школа консенсусу” Т.Парсонса та “Конфліктна школа” Р.Дарендорфа.	9	2	2	5	-	ДС, ДБ/З
Тема 2. Предмет соціальної конфліктології як науки Предмет, метод, структура соціальної конфліктології. Основні поняття та категорії соціальної конфліктології. Методи наукових досліджень у конфліктології. Функції соціальної конфліктології в суспільстві.	10	2	2	5	1	РМГ/З
Тема 2. Предмет соціальної конфліктології як науки. Механізми та причини виникнення конфлікту в соціумі та в освітньому процесі. Стадії протікання. Структура конфлікту. Функції. Стили поведінки у конфліктній взаємодії та способи вирішення конфліктів.	9	2	2	5	-	ДС/З
Тема 4. Основні типи і види конфліктів Критерії типології конфліктів. Основні види конфліктів. Рольові конфлікти. Політичні конфлікти. Соціальні конфлікти. Педагогічні конфлікти. Сімейні конфлікти. Міжетнічні конфлікти. Міжконфесійні конфлікти	10	2	2	5	1	РЗ/К/З
Тести, контрольна робота 1						20
Разом за модулем 1	38	8	8	20	2	32
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи соціальних конфліктів та конфліктів у соціально-педагогічному процесі						
Тема 5. Специфіка соціальних	8	2	2	4	-	ДС, ДБ/З

конфліктів. Особливості соціальних конфліктів. Причини виникнення конфліктів у соціальній роботі та в освітньому середовищі						
Тема 6. Конфліктогени в соціальній роботі. Поняття конфліктогену, типи та аналіз конфліктогенів у соціальній роботі та у педагогічній системі. Методи вирішення конфліктів у соціальній роботі та у соціально-педагогічній діяльності. Стиль поведінки у конфліктній взаємодії.	10	2	2	5	1	ДС, ДБ/З
Тести, контрольна робота 2						10
Разом за модулем 2	18	4	4	9	1	16
Змістовий модуль 3. Технології управління конфліктами, їх запобігання та конструктивного вирішення.						
Тема 7. Основи управління конфліктом. Теорія і практика управління конфліктом. Стратегії протидії та вирішення конфлікту в соціальній роботі та в соціально-педагогічній діяльності. Алгоритм управління соціальним та педагогічним конфліктом.	13	2	2	8	1	ДС, ДБ/З
Тема 8. Основні технології вирішення конфліктів. Технології вирішення і врегулювання конфліктів. Базові основи консенсусу. Юридичні способи врегулювання конфліктів	12	2	2	7	1	ДС, ДБ/З
Тема 9. Профілактика соціальних конфліктів. Попередження і пом'якшення соціальних конфліктів. Співробітництво та соціальне партнерство. Інституціоналізація відносин у суспільстві. Нормативні механізми функціонування соціальних інститутів.	13	2	2	8	1	РЗ/К/З
Тема 10. Переговорний процес і його динаміка Переговори як спосіб вирішення конфліктів. Дипломатичні перемовини. Види переговорів та їх функції. Психологія переговорного процесу. Динаміка переговорного процесу та алгоритм переговорів. Переговори зі злочинцями. Комунікативність соціального педагога як основа конструктивного вирішення конфліктів в освітньому середовищі.	13	2	2	8	1	РМГ/З
Тема 11. Медіація в закладах освіти (шкільна та в ЗВО). Поняття та передумови виникнення та розвитку інституту медіації за кордоном. Правове регулювання медіації в Україні.	13	2	2	8	1	РМГ/З

Етичні засади процесу медіації. Шкільна медіація та медіація в ЗВО.						
Тести, контрольна робота 3						30
Разом за модулем 3	64	10	10	39	5	45
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60/тести
МКР1						20
МКР2						10
МКР3						30
ІНДЗ (за наявності)						7
Інше (вказати)						-
Всього годин/ Балів	120	22	22	68	8	100

Примітки: ^{1/} Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Провідним завданням самостійної роботи є набуття здобувачами освіти навичок самостійного усвідомленого опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками. Самостійна робота передбачає напрацювання здобувачами освіти змісту відповідей на конкретні запитання, які не розглядаються на практичних заняттях. А також містить завдання практичного характеру. Обсяг самостійної роботи визначається певною конкретною кількістю годин, передбачених навчальним планом.

Змістовий модуль 1. Методологічні засади теорії конфлікту

1. Зробити порівняльний аналіз конфліктологічних ідей М.Вебера та Г.Зіммеля.
2. Визначити позитивні аспекти «Школи консенсусу» Т.Парсонса.
3. Зробити порівняльний аналіз конфліктологічних ідей Р.Дарендорфа та Т.Парсонса.
4. Розробити структурну модель конфлікту за М.Пірен.

Змістовий модуль 2.. Теоретичні основи соціальних конфліктів

1. Розробити й описати функціональну модель конфлікту.
2. Визначити характерні ознаки міжособистісного конфлікту; їх типи та аналіз.
3. Проаналізувати функції внутрішньо особистісного конфлікту.
4. Зробити порівняльний функційний аналіз інтра- та інтерперсонального конфлікту.
5. Аналіз (сутнісно-функційний) конфліктної проблеми в соціумі та в освітньому середовищі.
6. Конфліктні інтереси.
7. Три виміри соціальної та педагогічної конфліктної проблеми.
8. Суть поняття конфліктогену. Типологія конфліктогенів. Аналіз конфліктогенів у соціальній роботі та в педагогічній системі.
9. Стиль поведінки у конфліктній взаємодії. Проаналізувати сітку Кілменна-Томаса.
10. Проаналізувати суперечності у професійній діяльності соціального працівника/соціального педагога на мікрорівні.
11. Проаналізувати суперечності у професійній діяльності ФСР на макрорівні.
12. Розробити алгоритм аналізу соціального конфлікту.
13. Розробити карту соціального конфлікту (за вибором).

Змістовий модуль 3. Технології управління конфліктами, їх запобігання та конструктивного вирішення.

1. Охарактеризувати системи позиційного ставлення «Батько», «Дорослий» , «Дитина».
2. Визначити й охарактеризувати найбільш типові бар’єри професійного спілкування.
3. Окреслити основні шляхи подолання бар’єрів професійного спілкування

4. Здійснити порівняльний аналіз ухилення й пристосування.
5. Здійснити порівняльний аналіз ухилення й компромісу.
6. Здійснити порівняльний аналіз пристосування й компромісу.
7. Розробити критерії та алгоритм аналізу стилю поведінки у конфліктній взаємодії (за вибором).
8. Проаналізувати структуру комунікативності соціального працівника та соціального педагога.
9. Визначити провідні комунікативні якості сучасного соціального працівника/ соціального педагога.
10. Обґрунтування доцільності застосування конкретної моделі взаємодії з клієнтом (за вибором).
11. Алгоритм аналізу певної моделі взаємодії з клієнтом (за вибором).
12. Порівняльний аналіз прогнозованих результатів моделей професійної взаємодії (довільних двох за вибором).

6. Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ)

Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ) видаються здобувачам освіти на першому занятті, і виконуються здобувачем самостійно у письмовій формі при консультуванні з викладачем. Вправи здобувач освіти вибирає самостійно, не більше 1. За виконання однієї вправи передбачено 7 балів. Максимальна кількість балів за ІНДЗ 7 балів. Виконана робота здається в роздрукованому паперовому вигляді або прикріплюється в MOODLE.

Проаналізувати одну із моделей дослідження конфлікту (за вибором):

Модель № 1. Аналіз конфлікту за його структурою.

Модель № 2. Аналіз конфлікту за фазами його перебігу (А. Коваль, А. В. Костюк).

Модель № 3. Понятійна схема дослідження соціального конфлікту (В. М. Шаленко).

Модель № 4. Картографія конфлікту (Х. Корнеліус, Ш. Фейр)

Модель № 5. Аналітична схема дослідження міського громадянського конфлікту.

Критерії оцінювання ІНДЗ

7 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети; аналізує різні підходи до моделі, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання поставлених ситуацій; вкінці робить висновок, який органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.

6 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети, підібрані форми та методи дещо однотипні; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок впливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання обґрунтовані, не завжди підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними не завжди є вмотивованими.

5 балів - здобувач освіти самостійно виконує завдання, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети, підібрані форми та методи дещо однотипні та застарілі, що вплине на досягнення мети; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок впливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди обґрунтовані, не підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними не є вмотивованими.

4 бали - здобувач освіти самостійно виконує завдання, подекуди не логічно, послідовно та

стилістично, граматично правильно будує відповідь з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст аналізу моделі, спрямований на досягнення поставленої мети; підібрані форми та методи дещо не системно підібрані, що вплине на досягнення мети; аналізує різні погляди для кожної ситуації, однак не завжди доречні; не завжди вдало добирає лексичні засоби; висновок не повною мірою розриває зміст викладеного.

2 бали - здобувач освіти самостійно виконує завдання, подекуди не логічно та не послідовно, зустрічаються стилістичні, граматичні помилки, наявні не всі з визначенням обов'язкових структурних елементів; зміст програми спрямований на досягнення поставленої мети; підібрані форми та методи дещо не системно підібрані, що вплине на досягнення мети; не завжди вдало добирає лексичні засоби; висновок не повною мірою розриває зміст викладеного.

1 бал - здобувач освіти подекуди не логічно та не послідовно викладає матеріал, зустрічаються стилістичні, граматичні помилки, більшість з визначених обов'язкових структурних елементів відсутня; зміст не спрямований на досягнення поставленої мети; висновок не повною мірою розриває зміст викладеного.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Соціальна конфліктологія» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Соціальна конфліктологія» є екзамен. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини). Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з освітнього компонента підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти,

вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V.

Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – 60 балів.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання

екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Питання іспиту

1. Поняття соціального та педагогічного конфлікту.
  2. Сутність конфлікту як феноменального суспільного явища.
  3. Причини конфлікту. Інцидент зіткнення. Конфліктна ситуація. Конфліктні інтереси.
- Сторони конфлікту. Суб'єкт, об'єкт конфлікту.
4. Мотивація конфлікту. Анатомія конфлікту. Фази конфлікту.
  5. Класифікація конфліктів за кількістю учасників, за причинами, управлінським аспектом; за ступенем тривалості і напруженості; за напрямом комунікації.
  6. Латентність і агресивність як найважливіші характеристики конфлікту.
  7. Фіксування конфліктної проблеми.
  8. Головні учасники конфлікту в освітньому процесі.
  9. Порівняльний аналіз конфліктної ситуації та позицій учасників конфлікту в освітньому процесі.
  10. Аналіз суперечностей в соціумі та педагогічному процесі .
  11. Конфліктогени в соціальній роботі та педагогічному процесі: цільові, змістові, корекції та контролю.
  12. Комунікативні конфліктогени.
  13. Характеристика бар'єрів у професійному спілкуванні.
  14. Метод і сітка вибору стилю поведінки Томаса-Кілменна.
  15. Характеристика головних стилів поведінки у конфлікті.
  16. Шляхи вибору найефективнішого стилю спілкування у конфлікті.
  17. Загальні принципи спілкування з “важкими” людьми.
  18. Функція управління в конфлікті.
  19. Методи управління конфліктом.
  20. Роль педагога в попередженні та конструктивному вирішенні конфліктів.
  21. Кількісні та якісні рівні конфлікту.
  22. Гострота проходження, сфери прояву конфлікту в освітньому середовищі.
  23. Рушійні сили конфліктів.
  24. Критерії діагностики конфлікту. Ідентифікаційні та неідентифікаційні показники конфлікту.
  25. Ознаки критерію складності (міри конфліктності).
  26. Стадії внутрішньо особистісного конфлікту та його функції.
  27. Життєві кризи особистості.
  28. Міжособистісні конфлікти.
  29. Типологія міжособистісних конфліктів.
  30. Причини міжособистісних конфліктів у колективі та їх класифікація.
  31. Стиль конкуренції та випадки, в яких він застосовується.
  32. Стиль ухилення та рекомендації щодо його застосування.
  33. Стиль пристосування та ситуації, в яких він найбільш ефективний.
  34. Стиль співробітництва та його застосування.
  35. Особливості застосування стилю компромісу.
  36. Методика виключення безпідставності як засіб зняття конфлікту.
  37. Заходи зняття конфліктної ситуації у процесі їх психодіагностики.
  38. В. Вундт, З. Фрейд про психологію внутрішнього конфлікту.
  39. Проблема довіри та шляхи її розв'язання.
  40. Захист від “важких” у спілкуванні людей.
  41. Шляхи припинення “важких” взаємовідносин, уникнення

42. Подолання страху і внутрішньої роздвоєності у конфліктній ситуації.
43. Розпізнавання страхів, визначення їх обґрунтованості.
44. Особливості застосування стилю компромісу.
45. Оцінка співвідношення влади. Визначення пріоритетів.
46. Визначення реальних проблем і інтересів, варіантів реакцій.
47. Використання набору стилів. Візуалізація. Планування можливостей.
48. Компроміс і співробітництво як два варіанти переговорів.
49. Рекомендації щодо застосування компромісу і співробітництва у переговорах.
50. Загальна модель ведення переговорів.
51. Загальні принципи з'ясування позицій.
52. Способи визначення прихованих потреб і інтересів. Висування альтернативних варіантів розв'язку проблеми.
53. Досягнення згоди по найкращих взаємовигідних рішеннях.
54. Базові елементи методу Р. Фішера та У. Юрі. Інтереси і позиції учасників переговорів та концентрація на них уваги.
55. Зміст прагматичних, комунікативних, легітимних порушень спілкування у латентній фазі конфлікту та рекомендації щодо їх виправлення.
56. Усунення порушень спілкування за аспектами деформації соціальної дії в агресивній фазі конфлікту.
57. Особливості уникнення порушень спілкування, їх зміст у батальній фазі конфлікту.
58. Приховані та хибні уявлення і превентивна стратегія уникнення неправильно мотивованих дій у конфлікті.
59. Проблема недостатнього спілкування та шляхи її розв'язання. Усунення проблеми неясності.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

3 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, чинне законодавство, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

2 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, чинне законодавство, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

2 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

1 бал - Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Olena V. Belkina-Kovalchuk, Evgeniya A. Durmanenko, Tetyana A. Martyniuk, Victoria V. Petruk and Svitlana Yu. Cherneta. School Mediation as A Means of Preventing Social Maladjustment of Students from Risk Groups. *JoJournal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment*, 2021, Vol. 9 № 5, P.546-554 <https://www.lifescienceglobal.com/pms/index.php/jiddt/article/view/8418>
2. Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо реалізації соціальної відповідальності університетів під час конфліктів, воєнних дій та повоєнного відновлення: препринт (аналітичні матеріали) / Є. Балджи, І. Власова, С. Калашнікова, В. Ковтунець, О. Литовченко, О. Оржель, В. Рябченко, К. Трима, Л. Червона, Н. Шофолова; за ред. С. Калашнікової та О. Оржель. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2022. 145 с.
3. Анпілогова Ю.Ю. Причини конфліктів, що виникають між суб'єктами навчально-виховної діяльності. URL : <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN1/r2/07ajjsnd.pdf>
4. Волкова Н.П. Конфлікти у педагогічному колективі закладу вищої освіти: причини виникнення та шляхи запобігання. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2019. № 1 (17). URL : <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2019/1/16.pdf>
5. Гарькавець С. О. Соціальні конфлікти: Словник-довідник. Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 120 с
6. Гарькавець С.О., Волченко Л.П. Конфлікти в освітньому середовищі: діагностика та практика вирішення: навчально-методичний посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 92 с.
7. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескаляція, залагодження. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2020. 172 с.
8. Закон України "Про медіацію" : прийнятий 16.11.2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
9. Кисельова Т., Надо Д. Оцінювання фасилітованого діалогу: підходи, рамки та виклики. *Звіт. Координатор проектів ОБСЄ в Україні*. Київ, 2022. 74 с.
10. Кошечко Н. В. Інноваційні технології навчання студентів з педагогічної конфліктології. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка*. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. Вип. 1 (7). С. 32-37.
- Курова А.В. Психологія спілкування: навч.-метод. посіб.. Одеса: Одеська юридична академія, 2020. 256 с.
11. Кошечко Н. В. Професійна підготовка майбутніх викладачів вищої школи у контексті педагогічної конфліктології. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197271141.pdf>

12. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.

13. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: МОН України; Наказ, Положення від 22.05.2018 № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>

14. Czerneta S. Condition of realization of conflicts prevention in interpersonal interection in ihi's students. *Knowledge. Education. Low. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. 2019. № 1. P. 197-203

15. Трофименко А. В., Константинова Ю.В. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2020. 375 с.

16. Яцина О.Ф. Психологія спілкування: навч. посіб.. К.: ВД «Професіонал», 2020. 464 с.

Додаткова література

1. Гринь Д. В. Медіація як один із альтернативних способів вирішення індивідуальних трудових спорів: досвід зарубіжних країн. URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/10/4-1.pdf>

2. Дем'яненко Н.В., Ясько О.М. Аналіз наявних технологій профілактики та попередження трудових конфліктів на підприємстві кандидат економічних наук. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 18. URL : http://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/52.pdf

3. Дутко А., Нагірняк О. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки"*. 2020. Т. 7, № 1. С. 148-152.

4. Єрмоменко Г. Медіація як спосіб вирішення спорів. URL: <http://innovations.com.ua/uk/interview/6/39/374>

5. Карпінська Н., Чернета С. Медіація як спосіб вирішення соціальних конфліктів. *Ввічливість. Humanitas*, 2022. № 4, С. 47–53.

6. Козич І.В. Педагогічна конфліктологія: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності "Соціальна робота" освітньо-професійної програми "Соціальна педагогіка". Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с.

7. Слюсарев І.О. Управління соціальними конфліктами в публічній сфері. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Т. 31 (70). № 5. С. 122–126.

8. Савчук Б., Салига Н. Рецепція феномену педагогічних конфліктів західних науковців у моделюванні професійної підготовки фахівця. *Молодь і ринок*. №-6 (191-192), 2021. С. 32-36.

9. Шишка Н. В. Поняття «медіація» як альтернативна форма вирішення спорів: до проблеми праворозуміння. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 297-301. URL : <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/47019b6e-9043-413a-8c4a-028a8a8d2fc1/content>

10. Шкільна медіація. Посібник для шкільних служб медіації. URL: https://www.schools-for-democracy.org/images/documents/358/shkilna_mediaciya_posibnyk_dlya_shkilnyh_sluzhb_mediacyi_ua.pdf

11. On certain aspects of mediation in civil and commercial matters : Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0052>

Інтернет-ресурси

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

2. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

3. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>

4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

5. Онлайн курс «Вступ до медіації». URL: <https://vumonline.ua/course/mediation/>

6. Social mediation. Social Mediation in Practice: A project recognized